

mag. hist. Goran Korov: Kronologija Donjeg Miholjca

7.-5. st. p.n.e.

-rasprostranjenost Starčevačke kulture (neolitik) po središnjem Balkanu; najzapadniji nalaz ove kulture dosad je otkriven u mjestu Ždralovi (Bjelovarsko-bilogorska županija); arheološki nalazi ove kulture pronađeni su i na području Donjeg Miholjca

3700.-3200. p.n.e.

-rasprostranjenost Lasinjske kulture (podgrupa Badenske kulture 3600.-2800. p.n.e.; razdoblje eneolitika) po današnjoj kontinentalnoj Hrvatskoj, bosanskoj Posavini, Koruškoj, djelomice Štajerskoj i Mađarskoj u širem području oko Blatnog jezera; arheološki nalazi ove kulture pronađeni su i oko Donjeg Miholjca

1. st. p.n.e.

-prema dostupnim grčkim i rimskim izvorima ovo područje Slavonije i Baranje naseljavalo je ilirsko pleme Andizeti o kojima nije poznato puno informacija; spominju se tijekom Batonovog ili Velikog ilirskog ustanka (6.-9. god.n.e.) protiv rimske vlasti da su zajedno sa Dezidijatima dali velik broj sposobnih ratnika

Druga polovina 2. st.n.e.

-na Ptolemejevoj karti nalazi se rimska vojna postaja Magniana (Mariniana), na mjestu današnjeg Donjeg Miholjca

340.

-na Peutingerovoj karti spominje se rimska vojna postaja Marinianis (Marianis), odnosno D. Miholjac

395.

-car Teodozije I podijelio Rimsko carstvo na Zapadno i Istočno

453.

-umire hunski kralj Atila; Ostrogoti se oslobađaju hunske vlasti 454. i zatim naseljavaju Panoniju (rimska pokrajina koju je omeđivao Dunav na istoku i sjeveru, Alpe na zapadu, te Kupa i Sava na jugoistoku i jugu)

476.

-ubijen posljednji rimski car Romul Augustul, što je obilježilo pad Zapadnog rimskog carstva

493.

-Teoderik Veliki osniva Ostrogotsko kraljevstvo koje se prostire preko Panonije, obuhvaća cijelu Italiju i do južne Francuske

536.

-Bizant ponovno osvojio Dalmaciju i Panoniju, a 540. propada Ostrogotsko kraljevstvo; prostor Panonije naseljavaju Langobardi pod bizantskom krunom

568.

-Langobardi poraženi od Avara, koji sa Slavenima formiraju Avarsko-slavenski plemenski savez; granica Saveza sa Bizantom išla je riječnim tokom Dunava, Save i sjeverno od Kupe, te završavala sjeverno od Trsta

Prva polovica 7. stoljeća

-Slaveni dižu pobunu protiv Avara i protjeruju ih uz bizantsku pomoć; car Heraklije pozvao Slavene, među kojima i hrvatska plemena, da se nasele i južno od Save, u pokrajinu Dalmaciju

812.

-franački kralj Karlo Veliki u potpunosti preuzeo vlast od Bizanta nad područjem zapadnog Ilirika (Istra, Dalmacija i kontinentalno područje današnje Hrvatske); područje Dravsko-Savskog međuriječja organizirano je kao kneževina Donja Panonija (u sastavu markgrofovije Furlanije) na čijem je čelu bio knez Ljudevit Posavski (810.-823.) sa sjedištem u Sisku; Ljudevit je vodio ustanak protiv franačke vlasti 819.-823. kada ga je pogubio Ljudemisl, ujak dalmatinskog kneza Borne protiv kojeg je ratovao; tijekom učvršćivanja svoje vlasti, Franci su tijekom 9. stoljeća postupno pokrtili sva hrvatska plemena; u Posavskoj kneževini su tijekom 9. st. osim Ljudevita zabilježeni i kneževi Ratimir (838.), Mutimir (872.) i Braslav (899.)

895.

-u Panonsku se nizinu naseljava nekoliko azijskih plemena, među kojima su s vremenom nadvladali Ugri (Mađari) pod vodstvom Arpada; Mađari su do 955. godine harali srednjom Europom nakon čega su se više-manje stacionirali u Panonskoj nizini; za prostor dravsko-savskog međuriječja pojedini suvremeni hrvatski povjesničari (I. Goldstein, N. Budak) u tom razdoblju smatraju da je bio *Terra nullius* odnosno područje sa nejasno utvrđenim granicama između hrvatskih i mađarskih zemalja nad kojim u principu nijedna strana nije imala čvrstu vlast

10.-12. st.

-rasprostranjenost srednjovjekovne Bjelobrdске kulture po većem dijelu Panonske nizine; kultura je dobila ime po arheološkom lokalitetu Bijelo Brdo kod Osijeka, a pojedini arheolozi daju joj slavenski predznak; stanovništvo kulture je do početka 12. stoljeća s vremenom inkorporirano pod ugarsku vlast; arheološki tragovi ove kulture nađeni su i na području Donjeg Miholjca

925.

-prema „*Ljetopisu popa Dukljanina*“ iz 12. stoljeća, knez Tomislav (910.-925.) okrunjen je za prvog kralja Hrvatske i smatra se utemeljiteljem dinastije Trpimirovića; vladao je do 928. godine; rimski papa ga je vjerojatno smatrao kraljem, ali Bizant to nije priznavao

969.

-na prijestolje Hrvatskog kraljevstva stupa Stjepan Držislav prvi okrunjeni kralj srednjovjekovne Hrvatske u pravom smislu te riječi; krunu i žezlo poslao mu je bizantski car Bazilije II kao znak zahvale za savezništvo u ratu protiv makedonskog cara Samoila; Stjepan Držislav vladao je do 996./997. godine

1000.

-nakon pokrštenja Mađara, papa okrunio Stjepana Arpadovića za kralja Ugarske

1057.

-na saboru Ugarskog kraljevstva u Alba Regiji spominje se crkva Svetog Mihovila, a dao ju je izgraditi ugarski vlastelin Palatin Rado („*U ime sv. Trojstva i nedjeljivog jedinstva neka bude svima znano, koji u Krista vjeruju, sadanjim i budućim, da sam ja Rado Palatin dozvolom kralja Andrije i njegovog brata Adalberta, nepobjedivog vojvode, dao dio svog imanja sv.*

Petru u Pećuhu i da sam si odabrao Mavra biskupa iz istog mjesta, za svog duhovnog oca, nadajući se da ću za ova prolazna i vremenita dobra u budućnosti stostruko primiti i posjedovati život vječni. Crkvu pak što sam je preko rijeke Drave na čast sv. Mihovila sagradio i nju sam preporučio sv. Petru i spomenutom biskupu Mavru, da stalno drži ondje svećenika, koji će danju i noću dužnu službu Bogu prikazivati“); oko crkve se s vremenom razvija naselje koje uskoro i samo počinje nositi ime Sveti Mihael, te se ova godina uzima za početak kontinuirane naseljenosti mjesta od kojeg je kasnije izrastao grad Donji Miholjac; otprilike u ovom razdoblju (sredina 11. st.) dravsko-savskim međuriječjem počinje prevladavati mađarski utjecaj

1102.

-ugarski kralj Koloman preuzima krunu Hrvatskog kraljevstva čim je formirano Ugarsko-hrvatsko kraljevstvo (1102.-1526.)

1229.

-mjesto je dio Osuvačkog vlastelinstva; o tome govori listina kralja Andrije kojom potvrđuje posjed knezu Mercelu Pakračkom, a u kojoj se jasno navode granice vlastelinstva (*„počinje na obali Drave, pa iza kratkog puta dolazi do današnjeg Viljeva, pa ide do šume Šaš, zatim prema Karašici i bari Klokočevac prema potoku Pištanac pa preko rijeke Vučice i Donjeg Lukavca nastavlja Vučicom. Dalje se spominje mjesto i rijeka Motičina, Bukvik kraj Feričanaca, grad i rijeka Našice i rijeka Breznica, granica zatim ide prema Koški te ponovno na rijeku Vučice sve do pred Valpovo, gdje prelazi Karašicu pa isprva zapadnim pa sjeverozapadnim pravcem ide do Drave, te uz vodotok do početne točke kod Viljeva“);* Osvak (Osvany, Asvany, Aszuag, Ošvanj) je bio u posjedu plemena Teten, a zatim vlastelina Pakračkih i Osuvačkih koji su potjecali iz tog istog plemena; osim toga, Osvak, čija je današnja lokacija nepoznata (pretpostavke se vrte oko više lokacija u bližoj ili daljoj okolini D. Miholjca, pa čak i na nekim lokacijama u gradu), je bio jedno od tri arhidakonatska središta unutar Pečuške nadbiskupije

1436.

-vlastelini Pakrački ustupili Osuvačko vlastelinstvo obitelji Morović u zamjenu za druge posjede

1464.

-Dr. Hugo Bösendorfer u svojim „*Crticama iz slavonske povijesti*“ spominje da se mjesto Sveti Mihael ove godine nalazilo kod mjesta Felsewsaploncza (današnji Marijanci, koji su u to doba bili veći od D. Miholjca); ovo područje je tijekom 15. stoljeća pripadalo srednjovjekovnoj Križevačkoj županiji

1470.

-vlastelin Matija Morović po dozvoli kralja predao je Osuvačko vlastelinstvo svojoj supruzi Margareti (rođena Silađi); ona je vladala posjedom do 1504. godine

1527.

-nakon poraza od strane Osmanlija u bici kod Mohača 1526., Ugarsko kraljevstvo gubi vladara; većina ugarskih velikaša u Stolnom Biogradu izabire za novog kralja habsburškog vladara Ferdinanda, a hrvatski velikaši čine isto u Cetingradu; Hrvatska i Ugarska od sada su dio Habsburške monarhije/Austro-ugarske monarhije do 1918. godine

1532.

-Osmanlije osvojili Požegu, čime je cijeli prostor današnje Slavonije došao pod osmansku vlast, uključujući i D. Miholjac; na tom je prostoru 1538. osnovan Požeški sandžak (u sastavu Rumeljskog ejaleta, a od 1541. pod Budimskim pašalukom), a njegov prvi sandžakbeg bio je Arslan-beg; sjedište osmanske uprave za ovaj kraj nalazilo se u današnjem Svetom Đurđu; u D. Miholjcu su tada od kršćanskog stanovništva obitavali kalvini, crkva je bila pretvorena u osmatračnicu (u opisu crkve se navodi da je imala visoke zidove i toranj i bila opasana dubokim opkopom), a u njoj je živio turski tesar Miholić

1683.

-završava posljednja osmanska opsada Beča i počinje tzv. Veliki bečki rat, odnosno vojni sukob koji je dinastija Habsburg pokrenula s ciljem da oslobodi sve europske krajeve naseljene kršćanima od osmanske vlasti; rat je okončan mirom u Srijemskim Karlovcima 1699. godine, a habsburško-osmanska granica uspostavljena približno tokom Sava-Dunav

1685.

-padom Budima pod habsburšku vlast, nastavlja se rat protiv Osmanlija, pa tako austrijski general Leslie na čelu vojske od 14,000 ljudi iz Virovitice prodire do Osijeka i razara turski most; slaba tvrđava D. Miholjac predala se vojsci habsburškog kapetana Gašpara Baloga što

je označilo kraj osmanske vladavine nad ovim krajem; povjesničar Ferdo Šišić u svom djelu „Županija virovitička u prošlosti“ navodi da je Balog u jednu kulu zatvorio 81 Turčina (prema Jelici Mikić, vjerojatno se radi o kuli koja se nekad nalazila na mjestu današnjeg stadiona)

1689.

-prema prvom popisu stanovništva u Slavoniji nakon protjerivanja Osmanlija, grad je imao 51 kuću

1721.

-nakon završetka još jednog habsburško-osmanskog rata i Požarevačkog mira (1718.), Kraljevska komora u Beču podijelila je slavonsku zemlju zaslužnim obiteljima; Valpovačko vlastelinstvo dodijeljeno je 31. prosinca 1721. barunu Petru Hilleprandu von Prandau, savjetniku i potpredsjedniku Bečke komore; nakon Petrove smrti, vlastelinstvo je naslijedio njegov sin Josip (Ignac) Hilleprand von Prandau

1722.

-obnovljeno djelovanje donjomiholjačke župe u okviru Pečuške biskupije

1726.

-18. ožujka habsburški car Karlo VI darovao Valpovačko vlastelinstvo i ženskom koljenu obitelji Prandau; carica Marija Terezija ovo je potvrdila diplomom 13. studenog 1749. godine

1736.

-prema popisu stanovništva, Donji Miholjac je imao 101 domaćinstvo

1738.

-kanonska vizitacija daje opis crkve Sv. Mihovila: „Crkva Sv. Mihaela arhanđela je prostrana i zidana te je na stare ruševine postavljen krov uz strop, a sada se treba okrečiti i snabdjeti prozorima. Ima jedan oltar sa zidanom menzom gdje se služi misa...“

1745.

-ukazom carice Marije Terezije osnovana je Virovitička županija, a kraljevine Hrvatska i Slavonija sjedinjene u jedinstvenu Kraljevinu Hrvatsku-Slavoniju; Valpovačko vlastelinstvo, pod kojim je tada D. Miholjac, dio je novoosnovane Virovitičke županije

oko 1754.

-nakon završetka osmanske vladavine i konsolidacije ovog područja, trudom lokalnih vjernika konačno je u mjestu bila obnovljena crkva sv. Mihovila

1785.

-Donji Miholjac broji 385 kuća, odnosno 2,604 stanovnika

1795.

-izvršena restauracija crkve sv. Mihovila pod pokroviteljstvom baruna Josipa Hillepranda von Prandau; tom je prilikom ponovno izgrađen i crkveni toranj

1802.

-sredstvima građana D. Miholjca, na rubu starog sajmišta (danas zapadni dio Trga Ante Starčevića) podignut kip Svetog Florijana; kip je sagrađen nakon što je nekoliko požara poharalo ovo područje; kip je 1947. godine uklonjen s trga i ubrzo nakon toga podignut u krugu crkve sv. Mihovila

1805.

-s radom započela prva pučka škola u gradu; tadašnji miholjački župnik Marin Paulović poklonio je općini dvije zgrade za obrazovne svrhe

1808.

-Donjem Miholjcu dodijeljen sajamski privilegij, te je imenovan trgovištem; privilegij je ponovno potvrđen 1822. godine

1818.

-u gradu sagrađeno sjedište za ovaj dio Valpovačkog vlastelinstva, današnji Stari dvorac (dvorac Prandau); dvorac je sagrađen u kasno-baroknom stilu

1820.

-car Franjo I dodijelio D. Miholjcu i Valpovu dozvolu za obrtništvo

1824.

-pokroviteljstvo nad pučkom školom preuzima barun Josip Hilleprand von Prandau

1831.

-Karlo i Gustav, sinovi pokojnog Josipa Hillepranda von Prandau, ugovorom podijelili Valpovačko vlastelinstvo na valpovački i miholjački distrikt; Karlo je dobio miholjački, a Gustav valpovački distrikt

1835.

-grof Gustav Hilleprand von Prandau osnovao prvu glazbenu školu u gradu; školu je vodio mjesni učitelj Josip Beck, a u prvoj je godini imala 10 upisanih učenika

1843.

-u Donjem Miholjcu rođen Adolf Mošinsky, političar i gradonačelnik Zagreba (1892.-1904.); umro je 18. srpnja 1907. godine u Zagrebu

1848.-1849.

-*Proljeće naroda*; u Habsburškoj monarhiji u ugarskom dijelu prevladavaju republikanske ideje, ali zbog ugarskog ignoriranja hrvatskih zahtjeva, ban Josip Jelačić raskida veze s revolucionarnom vladom i svrstava se uz bečki dvor, te 25. travnja donosi proglas o ukidanju kmetstva; grofu Prandauu je oduzeta polovina zemlje na Valpovačkom vlastelinstvu, ali su bivšim kmetovima pripala samo urbarijalna zemljišta, ne i pašnjaci, šume i vinogradi

1852.

-15. travnja Štefanija Hilleprand von Prandau (jedna od tri Gustavove kćeri) udala se za Đuru Mailatha von Szekhelyja

1855.

-u miholjačkom kraju zabilježeni slučajevi odlaska seljaka u hajduke zbog neimaštine nakon neadekvatne raspodjele zemlje po ukidanju kmetstva 1848.

1856.

-općina i vlastelinstvo grade novu pučku školu; zgrada s jednim katom, tri učionice i stanom za učitelja (muška ili Florijanova škola)

1857.

-prema prvom suvremenom popisu stanovništva, grad Donji Miholjac ima 2,545 stanovnika

1861.

-14. srpnja rođen August Harambašić, hrvatski pjesnik, publicist, političar i prevoditelj; umro je 16. srpnja 1911. godine u Zagrebu

1862.

-11. veljače rođen Ladislav Mailath, jedno od sedmero djece iz braka Štefanije i Đure; njihovi ostali sinovi bili su Đuro, Josip, Geza i Gustav, te dvije kćeri – Etelka i Šarlota

oko 1864.

-uslijed sve većeg doseljavanja židovskih obitelji u grad, sagrađena je sinagoga i otvoreno židovsko groblje; sinagoga se nalazila pokraj današnje zgrade Vatrogasnog društva

1865.

-Štefanija Mailath von Szekehely, smrću svog strica Karla, dobiva u nasljedstvo miholjački distrikt Valpovačkog vlastelinstva

1867.

-Austro-ugarskom nagodbom, Habsburška monarhija je organizirana u dvojnu monarhiju (austrijski i ugarski dio) koja od sada nosi ime Austro-ugarska monarhija

1868.

-nakon Austro-ugarske nagodbe, Kraljevina Hrvatska-Slavonija uredile međusobne odnose i status naspram Kraljevine Ugarske vlastitom, Hrvatsko-ugarskom nagodbom

1869.

-prema popisu stanovništva, grad Donji Miholjac ima 2,868 stanovnika

1872.

-u krugu dvorca sagrađen staklenik dug 57 metara; staklenik je imao tri odjeljka: jedan za tropsko bilje s vodoskokom, a ostala dva za spremanje cvijeća

1876.

-Donji Miholjac postaje središte kotara Donji Miholjac, a njegov prvi kotarski namjesnik bio je Ivan pl. Delimanić; kotar je u svom sastavu imao 6 općina (D. Miholjac, Podravski Podgajci, Marijanci, Šljivoševci, Viljevo i Podravska Moslavina), a općina D. Miholjac 4 naselja (D. Miholjac, Poreč, Rakitovica i Gložđe)

1881.

-pučka škola postaje članom Hrvatskog pedagoškog književnog zbora u Zagrebu

1883.

-Đuro Mailath von Szekehely ubijen u Budimpešti; brigu o imanju preuzima njegova udovica Štefinija, a kasnije i njezin sin Ladislav

1885.

-u gradu osnovana Kotarska štedionica (današnja bivša zgrada Gradske knjižnice)

1887.

-17. srpnja u gradu osnovano Dobrovoljno vatrogasno društvo; 1901. bio je sagrađen i vatrogasni dom

1888.

-Ivan pl. Delimanić naredio da se istočni dio prostora za stočni sajam (današnji Park Matice hrvatske) uredi u šetalište s drvoredima

1890.

-prema popisu stanovništva, grad Donji Miholjac ima 3,144 stanovnika

-12. travnja puštena u promet prva kombinirana pruga „Slavonske Podravske željeznice d.d.“ za civilni i teretni transport na relaciji Belišće-Donji Miholjac-Viljevo-Kapelna; tada je u gradu izgrađena željeznička stanica s pripadajućim skladištima, okretaljkom, ložionicom za lokomotive i drugim pratećim objektima

1893.

-26. lipnja skupina lokalnih uglednika na čelu s kotarskim šumarom Gašom Vacom osnovala Narodnu čitaonicu

1895.

-u gradu osnovano Hrvatsko sklizačko društvo

1896.

-14. studenog osnovana Vodna zadruga za regulaciju vodotoka Karašice i Vučice te njihovih pritoka (danas Karašica-Vučica d.o.o.), čiji je osnivač i prvi predsjednik bio Ladislav Mailath (1896.-1918.)

-održavanje stočnog i robnog sajma ukinuto i na zapadnom dijelu Trga Franje Josipa; lokacija stočnog sajma seli se na ledinu Đanovci

1898.

-5. svibnja donešena odluka o osnutku Vatrogasne limene glazbe u sastavu DVD Donji Miholjac

-započela izgradnja pučke škole za žensku djecu; rad u ustanovi započeo je školske godine 1899/1900., a vodile su ju časne sestre Svetog Križa

-osnovan Hrvatski klub biciklista Donji Miholjac

1900.

-prema popisu stanovništva, grad Donji Miholjac ima 3,591 stanovnika

-u jeku priprema za posjet cara Franje Josipa I donjomiholjačkom kraju, Ladislav Mailath dao je nadograditi stari dvorac u dužinu (dvorac je nakon prvotnih 10 sada imao 19 prozora s ulice)

1901.

-od 12. do 14. rujna na području Moslavine i na mađarskoj obali Drave održani vojni manevri na kojima je bio prisutan i car Franjo Josip; car je tom prilikom boravio u Starom dvorcu u Donjem Miholjcu

1902.

-spajanjem Hrvatskog skлизаčkog društva i Hrvatskog kluba biciklista nastaje Društvo za promicanje sporta i poljepšavanje trgovišta, a na čelu Društva bio je dr. Viktor pl. Vuković

1903.

-započela izgradnja Novog dvorca (dvorac Mailath) u englesko-lovačkom stilu; izgradnja je završena 1906. godine, a njegov arhitekt bio je István Möller; u dvorcu je sagrađeno 50-ak prostorija u četiri razine (podrum, prizemlje, kat i potkrovlje)

1905.

-16. srpnja Ladislav se oženio groficom Ilonom Sztaray-Hadik; djece i nasljednika nisu imali
-20. kolovoza na Delimanićevom šetalištu (danas Park Matice hrvatske) svečano otvoren spomenik caru Franji Josipu I u spomen na carev posjet mjestu 1901. godine; spomenik se sastoji od obeliska ograđenog niskom metalnom ogradom, na kojem se nalazio brončani reljef s likom Franje Josipa, rad kipara Roberta Frangeša Mihanovića; reljef s carevim likom uklonjen je 1947., da bi nakon nekog vremena završio u prostorijama Muzeja Slavonije u Osijeku; replika reljefa vraćena je na obelisk 2005. godine

1906.

-u srpnju započela izgradnja prvog mosta preko rijeke Drave za cestovni i željeznički promet; izgradnja je završena 1908. godine, a time je ujedno puštena u promet pruga normalnog kolosijeka Pečuh-Donji Miholjac, duga 42 km; ova pruga zatvorena je nakon Prvog svjetskog rata

1907.

-u gradu pokrenuto djelovanje sportsko-gimnastičkog društva „Hrvatski sokol“; društvo je pod ovim imenom djelovalo do 1929., kada mu je ime primijenjeno u „Jugoslavenski sokol“; „Sokolaši“ su djelovali sve do početka Drugog svjetskog rata 1941. godine

-u gradu osnovan Hrvatski veslački klub „Neptun“; sportaši su vježbali veslanje na Dravi, staroj Dravi i ostalim pritokama

1910.

-prema popisu stanovništva, grad Donji Miholjac ima 4,001 stanovnika

1912.

-10. studenog u Donjem Miholjcu rođen Artur Kerschner, student veterine i dobrovoljac na strani Španjolske republike u Španjolskom građanskom ratu (1936.-1939.); poginuo 14. srpnja 1938. godine tijekom borbi na Aragonskoj bojišnici

1913.

-u gradu otvorena Šegrtska škola

1914.

-28. srpnja Austro-ugarska monarhija objavila rat Kraljevini Srbiji, čime je službeno započeo Prvi svjetski rat

-5. kolovoza umire Štefanija Mailath; braća i sestre odriču se nasljedstva u miholjačkom distriktu u korist Ladislava

1918.

-pred kraj Prvog svjetskog rata, obitelj Mailath sklanja se u Mađarsku od straha pred pripadnicima Zelenog kadra (povratnici iz rata, koji su se odmetnuli u hajdučiju), koji su nekoliko puta opljačkali imanje, a posebno ekonomiju Majur i dvorac

-29. listopada Hrvatski sabor raskinuo sve državno-pravne veze s Austro-ugarskom monarhijom; od južnoslavenskih dijelova Monarhije formirana je kratkotrajna Država Slovenaca, Hrvata i Srba

-11. studenog Njemačka potpisala primirje u Compiegneu kod Pariza čime je službeno završen Prvi svjetski rat; tijekom rata, donjomiholjački dvorac je korišten kao bolnica za zbrinjavanje ranjenika s bojišnice

-1. prosinca regent Kraljevine Srbije, Aleksandar Karađorđević, proglasio ujedinjenje Dražve SHS sa Srbijom i Crnom Gorom, odnosno formiranje Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca

1920.

-donjomiholjačka župa se izuzima od nadležnosti Pečuške biskupije, te je pripojena Đakovačko-srijemskoj biskupiji

1921.

-prema popisu stanovništva, grad Donji Miholjac ima 4,035 stanovnika

1923.

-na mjestu stare sagrađena nova židovska sinagoga

-1. siječnja grof Ladislav Mailath prodaje ostatak donjomiholjačkog imanja Podravini d.d.; u dvorac se useljavaju braća Filip i Adolf Schlesinger, direktori Podravine d.d.

-odlaskom grofa Ladislava Mailatha pokroviteljstvo nad Šegrtskom školom preuzima Podravina d.d.

-2. rujna povodom obilježavanja 30-godišnjice osnutka Narodne čitaonice, u parku je svečano otvoren Glazbeni paviljon

1924.

-osnovan prvi nogometni klub u gradu, „Donjomiholjački sportski klub“ (DMŠK); zbog sve veće popularnosti nogometa u gradu osnovani su 1926. NK „Sloga“ (Majur), 1932. NK „Omladinac“

-u gradu pokrenuto djelovanje „Crvenog križa“

1929.

-6. siječnja kralj Aleksandar ukida Narodnu skupštinu i djelovanje svih stranaka te svu vlast preuzima u svoje ruke; razdoblje od ovog trenutka do njegove smrti u atentatu 9. listopada 1934. ostati će upamćeno pod imenom Šestojanuarska diktatura; Aleksandar je 3. listopada iste godine promijenio ime Kraljevine SHS u Kraljevina Jugoslavija

1931.

-prema popisu stanovništva, grad Donji Miholjac ima 4,047 stanovnika

-31. studenog svečano otvoren Salezijanski dom „Zadužbina Celestine Roscher“ (kolokvijalno poznata kao „Celestina“)

1936.

-dolazi do spajanja DMŠK i NK „Sloga“ u NK „Građanski“, koji djeluje do početka Drugog svjetskog rata

1938.

-izgrađen je Dom kulture (današnji prostor Narodne knjižnice), koji je sve do 1987. godine (kad je izgrađena nova sportska dvorana) služio i kao dvorana za nastavu tjelesnog odgoja

-29. ožujka Filip Schlesinger postaje vlasnikom dvorca gruntovno prenijevši imanje na svoje ime

1939.

-izvršena elektrifikacija grada, odnosno uvedena javna rasvjeta; oko 1200 domaćinstava uvelo je struju u svoje domovine i trgovine

-23. kolovoza sporazumom Cvetković-Maček formirana je Banovina Hrvatska, kao posebna autonomna jedinica unutar Kraljevine Jugoslavije

-1. rujna napadom nacističke Njemačke na Poljsku započinje Drugi svjetski rat

1941.

-6. travnja Sile osovine izvršile invaziju na Kraljevinu Jugoslaviju, početak 17-dnevnog Travanjskog rata

-7. travnja snage Kraljevine Jugoslavije srušile most preko Drave zbog bojazni od nadiranja njemačkih invazijskih snaga iz pravca Mađarske

-10. travnja Slavko Kvaternik u Zagrebu proglasio Nezavisnu Državu Hrvatsku; u NDH ubrzo dolazi Ante Pavelić, koji se proglašava Poglavnikom NDH

-obitelj Schlesinger napušta NDH pred ustaškim terorom, jer su podrijetlom bili Židovi; dvorac je tijekom rata bio stavljen na raspolaganje njemačkoj i vojsci NDH

1943.

-20. srpnja ustaše sakupili donjomiholjačke Židove i transportirali ih u sabirni logor Tenja kod Osijeka; tada su spalili i donjomiholjačku sinagogu; ovi Židovi transportirani su u koncentracijske logore Jasenovac i Auschwitz, odakle se velika većina nikad nije vratila; prema postojećoj evidenciji, bilo je 70 židovskih žrtava iz Donjeg Miholjca, 5 iz Crnca, 16 iz Čađavice, 3 iz Nove Kapele, 4 iz Donjeg Viljeva, 3 iz Podgajaca i 3 iz Kućanaca; osim Židova, stradao je i velik broj Roma, te manji broj Srba i Hrvata antifašista

1945.

-14. travnja jedna četa 29. pješadijskog puka bugarske 3. pješadijske divizije prešla je na desnu obalu Drave i zauzela salaš Žestilovac. Njemačke snage su okružile ovu četvu i poslije dvodnevne borbe potpuno je uništile

-15. travnja borci Četvrtе vojvođanske brigade Šesnaeste vojvođanske divizije JA i 24. pješadijskog puka bugarske 3. pješadijske divizije poslije 12-satnih borbi protiv 111. lovačkog puka njemačke 11. zrakoplovno-poljske divizije oslobodili Donji Miholjac, natjeravši neprijateljske snage da nastave povlačenje prema Moslavini i Čađavici; ukupno je tijekom

Drugog svjetskog rata od oko 9,500 stanovnika općine, njih 2,000 sudjelovalo u borbama kao borci NOVJ ili simpatizeri NOP-a, od čega je 400 poginulo tijekom rata

-8. svibnja kapitulirala nacistička Njemačka

-2. rujna Japan potpisao kapitulaciju, čime je okončan Drugi svjetski rat

-29. studenog u Beogradu Ustavotvorna skupština izglasala novi Ustav kojim je proglašena Federativna Narodna Republika Jugoslavija; u skladu s novim Ustavom, 26. veljače 1946. proglašena je Narodna Republika Hrvatska kao jedna od šest konstitutivnih republika

1946.

-formirano državno-društveno trgovačko poduzeće „Podravina“ nacionalizacijom privatnih trgovačkih radnji

1947.

-nakon rata dolazi do obnove sportskog života u gradu, pa je ove godine osnovano Sportsko društvo „Jedinstvo“, koje se sastojalo od nogometne, teniske, hazene (ženski rukomet) i biciklističke sekcije

-utemeljeno Kulturno-umjetničko društvo „Matija Gubec“ (dramska, pjevačka, recitatorska, likovna i folklorna sekcija, plesni i tamburaški orkestar)

1948.

-prema popisu stanovništva, grad Donji Miholjac ima 4,405 stanovnika

-osnovana Veterinarska stanica Donji Miholjac

1951.

-izgrađen sportski stadion sa tribinama kapaciteta do 700 gledatelja, svlačionicama, kupaonicom, nogometnim igralištem, atletskom stazom i tri teniska terena

1953.

-prema popisu stanovništva, grad Donji Miholjac ima 4,698 stanovnika

1955.

-Donji Miholjac gubi status kotarskog središta i ulazi u sastav kotara Našice

1959.

-1 rujna počela s radom Škola učenika u privredi (ŠUP) u novoizgrađenoj zgradi (danas dio zgrade OŠ August Harambašić); dom za oko 150 učenika škole otvoren je u zgradi dvorca Mailath

-1. studenog u gradu počeo s radom dječji vrtić

1960.

-29. listopada počinje s radom Strojarsko-poljoprivredna škola (SPŠ)

1961.

-prema popisu stanovništva, grad Donji Miholjac ima 5,015 stanovnika

1963.

-27. travnja izglasan novi Ustav u kojem, među ostalim, Federativna Narodna Republika Jugoslavija mijenja ime u Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija; sukladno s time Narodna Republika Hrvatska mijenja ime u Socijalistička Republika Hrvatska

1965.

-1 rujna počinje s radom gimnazija u dotadašnjoj zgradi ŠUP-SPŠ; ŠUP-SPŠ se sele u novodograđenu zgradu „Celestinu“

1968.

-29. studenog u malom parku (u sklopu obilježavanja 25. godišnjice od osnutka 6. slavonskog korpusa NOVJ) svečano otvoren Spomenik Slobode u čast poginulih boraca NOVJ i žrtava fašizma tijekom Drugog svjetskog rata s područja općine; autor spomenika je kipar Stjepan Brlošić; tom je prilikom dotada prazan prostor uređen u park, čiji je idejni tvorac hortikulturni arhitekt Franjo Ferenčević

1969.

-1. rujna izvršena integracija SPŠ (u čijem je sastavu i ŠUP) i Gimnazije u Srednjoškolski centar „Braća Ribar“ sa sjedištem u „Celestinu“

-na području današnjeg naftnog polja Beničanci, otkriveno prvo naftno polje bušotinom Be-2 alfa; do 1973. na polju je izgrađeno 68 bušotina, a kasnije su otkrivena i osposobljena naftna polja Kućanci-Kapelna, Obod-Lacići i Štefkovica, te plinsko polje Bokšić (do kraja 1980-ih u pogonu je bilo oko 200 bušotina)

1970.

-obustavljen promet na pruzi Podravska Moslavina-Donji Miholjac-Belišće-Osijek, a prije toga, 1.1. 1968., Pod. Moslavina-Noskovci-Slatina; time je praktički ukinuta Slavonska Podravska željeznica i nakon toga skinute tračnice i povučeni pragovi; Općina je kao kompenzaciju za ukinutu prugu dobila asfaltirane ceste za Slatinu, Valpovo i Našice

1971.

-prema popisu stanovništva, grad Donji Miholjac ima 5,169 stanovnika

1972.

-1. travnja osnovana poslovna jedinica Zajednice osiguranja imovine i osoba „Croatia“ (danas Croatia osiguranje)

-u gradu započela s radom Osnovna glazbena škola kao područno odjeljenje glazbene škole „Franjo Kuhač“ u Osijeku

-pri Srednjoškolskom centru „Braća Ribar“ otvorena prva Auto-škola u gradu

-pušten u pogon „Analit“ Tvornica za preradu i proizvodnju plastičnih masa-Osijek

1973.

-u gradu izgrađen Dom zdravlja (podrum i prizemlje); druga faza (kat) izgrađena je do 1978. godine

-započela izgradnja kanalizacijske mreže izgradnjom glavne kolektorske mreže, a s njom i sekundarne mreže

1974.

-u gradu održana prva smotra folkloru pod nazivom „Miholjačko sijelo“, u organizaciji KUD „Matija Gubec“

-24. listopada pušten u promet most preko Drave i otvoren granični prijelaz prema Narodnoj Republici Mađarskoj

1976.

-početak plinifikacije grada izgradnjom prvog kilometra plinovoda; uvjeti za plinifikaciju stvoreni su otkrićem plinskog polja Bokšić 1973. godine; prvo kućanstvo u gradu dobilo je

plin 21. siječnja 1977. godine; Donji Miholjac je ubrzo postao prvi plinoficirani grad u Slavoniji

-21. lipnja počela proizvodnja u pogonu „Borovo“; još krajem 1973. donesena je odluka o izgradnji pogona, izgradnja započela 1974., a otvorenje se održalo početkom 1976. godine (tada je u pogonu radilo 200, a do 1989. 582 radnika)

1977.

-izgrađena nova zgrada dječjeg vrtića

1978.

-1. siječnja konstituirana Slavenska banka Poslovna jedinica Donji Miholjac

-izgrađena nova zgrada Doma zdravlja

1979.

-sagrađen hotel Borik; 1982. godine izvršena druga faza izgradnje

-sagrađena mrtvačnica na groblju Sv. Stjepana

1980.

-4. svibnja u bolnici u Ljubljani umire maršal Josip Broz Tito (r. 1892.), dugogodišnji predsjednik SFR Jugoslavije (1953.-1980.) i vođa Saveza komunista Jugoslavije (1937.-1980.)

-izgrađena gradska kuglana sa četiri automatske staze

1981.

-prema popisu stanovništva, Donji Miholjac ima 6,044 stanovnika

-u centru otvorena Robna kuća mješovitom robom Radne organizacije „Podravina“

1982.

-osnovana Radna organizacija za proizvodnju, promet i preradu poljoprivrednih proizvoda (RO Poljoprivreda); 1989. godine 1,618 zaposlenih radnika

-otvorene jaslice u vrtiću Pinokio

1983.

-u centru grada sagrađena nova tržnica

1984.

-u sastavu OOUR „Žitar“ sagrađeni silosi kapaciteta 1500 vagona

1985.

-rekonstrukcija mlina OOUR „Žitar“

1986.

-izgrađen je industrijski kolektor koji je riješio pitanje otpadnih voda i pročistač otpadnih voda

-izgrađena nova sušara u sastavu OOUR „Žitar“

-izgrađene zgrade Policijske postaje i Ureda obrane

1987.

-izgrađena Tvornica za proizvodnju stolica i stolova, odnosno dislocirani pogon DIK Đurđenovac iz Đurđenovca

-izgrađena nastavno-sportska dvorana

-izgrađena nova zgrada Slavonske banke

1988.

-izgrađen silos za brašno u sastavu OOUR „Žitar“

-izgrađena nova zgrada OZ „Croatia“

1989.

-izgrađena moto-cross staza, što je dovelo do osnutka Moto-cross kluba „Kuna“ Donji Miholjac 30. srpnja iste godine

1990.

-iz KUD „Matija Gubec“ se izdvaja likovna sekcija i nastavlja djelovanje kao „Društvo za likovno i kreativno oblikovanje“ - LIKROB

-u SR Hrvatskoj održani prvi višestranački izbori, s prvim krugom 22. i 23. travnja i drugim 6. i 7. svibnja; u Donjem Miholjcu se u prvom krugu izbora odazvalo 13.758 ili 91,33 % upisanih birača od ukupno 15.289 građana s pravom glasovanja

-30. lipnja konstituirani novi Sabor i nova vlada Hrvatske

-25. srpnja Sabor amandmanima na Ustav iz naziva Republike Hrvatske izostavio prefiks „Socijalistička“, potvrđeni novi grb i zastava, te uvedena funkcija predsjednika Republike (umjesto predsjednika Predsjedništva)

-22. prosinca usvojen novi Ustav Republike Hrvatske

1991.

-prema popisu stanovništva, grad Donji Miholjac ima 6,935 stanovnika

-osnovano Društvo ljubitelja starina Donji Miholjac

-15. rujna formiran 3. donjomiholjački bataljun u sastavu 107. brigade HV „Vukovi“; bataljun je 16. rujna opkolio i zauzeo granične stražarnice JNA kod Podravske Moslavine i Viljeva, a 17. rujna i stražarnicu kod Donjeg Miholjca; bataljun je bio aktivan na području grada od tada pa sve do formiranja zaštitne borbene linije Čepin-Ladislavci-Hrastin-Paulin Dvor u prosincu iste godine

-8. listopada Republika Hrvatska proglašava odcjepljenje od SFR Jugoslavije; istovremeno u Hrvatskoj te jeseni počinje Domovinski rat; tijekom rata, u donjomiholjačkom dvorcu bila je smještena bolnica za prihvrat ranjenika, a u grad je također primljen i velik broj izbjeglica i prognanika

1992.

-15. siječnja Republiku Hrvatsku priznale zemlje Europske zajednice, a narednih mjeseci i većina ostalih država u svijetu; Hrvatska je ubrzo primljena u članstvo Ujedinjenih naroda

-19. studenog odlukom Skupštine općine Donji Miholjac osnovana Srednja škola Donji Miholjac; Ministarstvo kulture i prosvjete odobrilo njen rad 17. veljače 1993.

-29. studenog ukazom Sabora Republike Hrvatske dotadašnja općina Donji Miholjac podijeljena je na pet općina (Donji Miholjac, Marijanci, Moslavina Podravska, Šljivoševci i Viljevo Donje); Donji Miholjac je ovim aktom izgubio status grada, nakon čega su pokrenuti napori lokalne zajednice da se taj status povрати

1993.

-23. svibnja osnovan Biciklistički klub „Limex“

-26. rujna osnovan Košarkaški klub „August Harambašić“

-do 1. listopada je prema evidenciji Općine i Crvenog križa na području općine boravilo 1,158 prognanika i 670 izbjeglica

-17. studenog rad obnovio Hrvatski odbojkaški klub Donji Miholjac

1995.

-8. kolovoza operacijom „Oluja“ okončan Domovinski rat; tijekom rata je s područja bivše velike općine Donji Miholjac poginulo ili nestalo 32 vojnika Hrvatske vojske

1997.

-17. siječnja na sjednici Sabora Republike Hrvatske izglasana je odluka da se Donjem Miholjcu vrati status grada; odluka je objavljena u „Narodnim novinama“ br. 10., 30. siječnja 1997.; od tada se Donji Miholjac vodi kao Grad sa naseljima Donji Miholjac, Golinci, Miholjački Poreč, Podravski Podgajci, Radikovci, Rakitovica i Sveti Đurađ

1998.

-15. siječnja izvršena UNTAES-ova mirna reintegracija Baranje i istočne Slavonije u teritorij Republike Hrvatske

1999.

-10. prosinca u bolnici u Zagrebu umro Franjo Tuđman (r. 1922.), prvi predsjednik Republike Hrvatske (1990.-1999.)

-19. prosinca otvoren novi pogon tvornice Limex d.o.o.

2002.

-29. rujna svečano otvoren spomenik svim poginulim vojnicima HV tijekom Domovinskog rata s područja bivše velike općine Donji Miholjac; autor spomenika je osječki arhitekt Krešimir Birnbaum

-19. prosinca osnovan Miholjački poduzetnički centar; djelovanjem MPC-a i Poduzetničkog inkubatora „Osvit“ došlo je do osnutka i razvoja Industrijske zone „Janjevci“

2007.

-nizom kulturnih manifestacija svečano obilježena 950. godišnjica grada Donjeg Miholjca

2009.

-Republika Hrvatska primljena u članstvo NATO pakta

2011.

-prema popisu stanovništva, grad Donji Miholjac ima 6,240 stanovnika

2013.

-1. srpnja Republika Hrvatska primljena u članstvo Europske unije

Literatura

Andrić, Stanko, ur. *Donji Miholjac od XI . do XX. stoljeća: Zbornik Znanstvenog kolokvija „Donji Miholjac 1057.-2007.“ (održanog 17. rujna 2007.)*. Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest, 2010.

Balta, Ivan. *Virovitička županija i grad Osijek u zbivanjima 1848. i 1849. godine*. Osijek: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 1997.

Bösendorfer, Josip. *Crtice iz slavonske povijesti*. 2. izd. Vinkovci: Privlačica, 1994.

Čmelak, Antonio. *60 godina postojanja Društva „Naša djeca“ Donji Miholjac*. Donji Miholjac: Društvo „Naša djeca“, 2011.

Dević, Antun, Frok Zefiq. *Župa Podgajci Podravski*. Osijek: Gradska tiskara, 2002.

Dimitrijević, Jelica. *Povijest glazbe grada Donjeg Miholjca*. Donji Miholjac: Osnovna škola Augusta Harambašića, Turistička zajednica, 2010.

Drmić, Mirko, ur. *Povjesnica Srednje škole Donji Miholjac*. Osijek: Grafika, 2000.

Đurić, Miodrag, ur. *Prilog o društveno-političkoj zajednici Donji Miholjac*. Beograd: Panpublik, 1989.

Feletar, Dragutin, Tomislav Đurić. *Stari gradovi, dvorci i crkve Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema*. Samobor: Hrvatski zemljopis, 2002.

Fey, Miroslav. *Tenis u Donjem Miholjcu: 1903.-1998*. Donji Miholjac: Kulturna udruga „Tenis u Donjem Miholjcu 1903.-1997.“, 1998.

Goldstein, Ivo. *Hrvatska povijest*. Zagreb: Jutarnji list, 2008.

Gradašćević, Senad, ur. *Društvo ljubitelja starina Donji Miholjac: Godišnjak broj 1*. Donji Miholjac: Društvo ljubitelja starina, 1992.

Društvo ljubitelja starina Donji Miholjac: Godišnjak broj 2. Donji Miholjac: Društvo ljubitelja starina, 1993.

Društvo ljubitelja starina Donji Miholjac: Godišnjak broj 3. Donji Miholjac: Društvo ljubitelja starina, 1994.

Društvo ljubitelja starina Donji Miholjac: Godišnjak broj 4. Donji Miholjac: Društvo ljubitelja starina, 1995.

Društvo ljubitelja starina Donji Miholjac: Godišnjak broj 5. Donji Miholjac: Društvo ljubitelja starina, 1996.

Gradašćević, Senad. *Upoznajte Donji Miholjac: Donji Miholjac na razglednicama do 1941. godine*. Donji Miholjac: Turistička zajednica Donjeg Miholjca, 2006.

Ham, Josip. *Upoznajte Donji Miholjac*. Donji Miholjac: Centar za kulturu, Društvo ljubitelja starina, 1998.

Ježić, Agica. *200 godina osnovnog školstva Donjeg Miholjca*. Donji Miholjac, 2005.

Maroslavac, Stjepan. *Donji Miholjac kroz stoljeća*. Donji Miholjac: Župa sv. Mihaela arkandela, 2007.

Mikić, Miroslav. *Općina Donji Miholjac u brojkama*. Donji Miholjac: Općinski komitet za privredu i komunalne djelatnosti, 1989.

Mimica, Bože. *Slavonija od antike do XX. stoljeća*. Zagreb: VBZ, 2009.

Mimica, Bože. *Slavonija u XX. stoljeću*. Zagreb: VBZ, 2009.

Müller, Vera, Snježana Haiman, Franko Mirošević, Zoran Velagić, ur. *Hrvatski povijesni zemljovidi*. Zagreb: Školska knjiga, 2004.

Pavičić, Stjepan. *Podrijetlo naselja i govora u Slavoniji*. 2. izd. Vinkovci: Privlačica, 1994.

Skupnjak, Josip, Dragutin Mrkoci. *Kronologija narodnooslobodilačke borbe naroda Hrvatske 1941.-1945.* Zagreb: SABA RH, 2013.

Šimunjak, Zvonimir Zdenko, ur. *100 godina mosta na rijeci Dravi*. Zagreb: Hrvatsko društvo za ceste Via-Vita, 2008.

Vidaković, Melia, Davorin Strišković. *Donji Miholjac u Domovinskom ratu*. Donji Miholjac: Turistička zajednica, 2007.

Vidaković, Melia, Stjepan Wershansky. *Donji Miholjac*. Osijek: Studio HS Internet, 2008.